

บทละครอิเล็กทรอนิกส์

บทละครอิเล็กทรอนิกส์ในสมัยกรีกมีผู้เขียนอยู่สองคนคือ โซโฟคลีสและยูริพิดีส ทั้งสองได้สร้างให้ตัวละครอิเล็กทรอนิกส์เป็นตัวละครเอกของเรื่อง แต่ความคิดของคนทั้งสองที่แทรกอยู่ในบทละครแตกต่างกัน ดังนั้นตัวละครและเนื้อเรื่องของผู้เขียนทั้งสองจึงต่างกันออกไปตามความต้องการและจุดประสงค์ของแต่ละคน

วัตถุประสงค์ของโซโฟคลีสคือ การเสนอความคิดว่าการแก้แค้นเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำ เป็นความถูกต้องและความยุติธรรม บุตรมีหน้าที่แก้แค้นให้บุพการีตามกฎหมายของศาสนาโอลิมเปีย แต่ยูริพิดีสมีความคิดตรงกันข้ามกับโซโฟคลีส เขาไม่เห็นด้วยกับกฎการแก้แค้นเพราะถือว่าเป็นสิ่งที่ชั่วช้า ซึ่งพระเจ้าบัญญัติไว้ หากความยุติธรรมไม่

ความคิดของทั้งสองนักเขียนนี้เห็นได้ชัดในการสร้างโครงเรื่องและตัวละครอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการสร้างตัวละครอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนความคิดให้เด่นชัดด้วย

บทละครอิเล็กทรอนิกส์ของโซโฟคลีส

1. โครงเรื่อง

อริสโตเติลกล่าวไว้ใน The Poetics ว่าโครงเรื่องของบทละครกรีกประกอบด้วยตอนเกริ่นเรื่อง (Prologue) เหตุการณ์ของเรื่อง (Episode) ตอนจบ (Exode) และเพลงของลูกคู่ (Choric Song) ซึ่งแบ่งเป็น Parode อันหมายถึงการเข้ามาของลูกคู่ในฉากครั้งแรกและ Stasimon อันหมายถึงการร้องเพลงบรรยาย¹¹

¹¹ Hazard Adams, op. cit., p.53.

โซโฟคลีสได้วางโครงเรื่องสนับสนุนความคิดของเขาตั้งแต่ตอนเกริ่นเรื่องที่เคียวเพื่อพู่พานำไปสู่การแก้แค้น โดยให้โอเรสตีส์ออกมากล่าวว่าเกินทางกลับมาแก้แค้นให้อกาเมมนอนตามกฎศาสนา ต่อจากนั้นในช่วง Parode ลูกคูจะออกมาร้องเพลงโต้ตอบกับตัวละครเอกคืออิลেকตรา เพื่อเตรียมให้ผู้ครู่ถึงอารมณ์ของอิลেকตรา ความคับแค้นใจของเธอและความปรารถนาจะแก้แค้นให้บิดาคลอลจนสาเหตุของการแก้แค้นเป็นต้น ต่อจากนั้นจะเป็นเหตุการณ์หรือ episode ซึ่งล้วนแต่สนับสนุนความคิดของผู้เขียนทั้งสิ้น เช่น ฉากที่คริสทีซ-ทีมิส (Chrysothemis) พบกับอิลেকตรา ฉากที่โคลเทมเนสตราพบกับอิลেকตรา หรือข่าวที่ว่าโอเรสตีส์ตาย ทั้งหมดล้วนแต่ช่วยสนับสนุนบทบาทของอิลেকตราให้เด่นชัด เป็นการย้ำให้เห็นความมุ่งมั่นของอิลেকตราที่จะแก้แค้นให้จงได้ และย้ำความขมขื่น ความทุกข์ที่เธอมี ฉะนั้นเมื่อจุดสำคัญ (climax) ของเรื่องคือ การฆ่าโคลเทมเนสตราและอีจิสทูลเกิดขึ้น ผู้ครู่จึงเข้าใจเหตุผลของการกระทำครั้งนี้ โซโฟคลีสได้จบบทละครในช่วง exode ด้วยความสำเร็จของการแก้แค้น อันหมายถึงความสมบูรณ์ของภารกิจที่ยิ่งใหญ่และชัยชนะของอิลেকตรานับเป็นโครงเรื่องที่เรียบไม่สลับซับซ้อนแต่อย่างใด เราจะเห็นความคิดของโซโฟคลีสได้ชัดเจนในตัวละครอิลেকตรายิ่งขึ้น

2. ตัวละครอิลেকตรา

ตัวละครอิลেকตราของโซโฟคลีสเห็นได้ชัดว่ามีลักษณะนิสัยจำกัคอยู่ในวงแคบเพียงด้านเดียว อันมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายคือ การแก้แค้นอย่างแน่วแน่ อิลেকตรานั้นมีแต่ความรักชื้อสตัยต่อบิดา และจะกระทำหน้าที่เพื่อบิดาโดยไม่ยอมอ่อนน้อมให้กับมารดาและอีจิสทูล โซโฟคลีสได้พัฒนาตัวละครอิลেকตราให้เหมาะสมและเข้ากับหลักของเรื่อง คือการแก้แค้นอยู่ตลอดเวลา เริ่มตั้งแต่คำพูดของพีทาคอกุสที่เกริ่นให้ผู้ครู่ฟังว่า อิลেকตราเป็นผู้เตรียมการให้โอเรสตีส์หนีไปอยู่เมืองอื่น เพื่อจะได้กลับมาแก้แค้นแทนอกาเมมนอน การกระทำครั้งหนึ่งของอิลেকตราแสดงถึงความรับผิดชอบในหน้าที่ตามกฎหมายของศาสนา อิลেকตราไม่เคยที่จะหันเหความคิดนี้แม้ในเวลาต่อมา ทั้งที่อิลেকตราร่ำร่ำวูร่าพันถึงอกาเมมนอนผู้บิดา

... but my mother, and her mate Aegisthus cleft his head

with murderous axe, as woodmen fell an oak. And for this no
 plaint bursts from any lip save mine, when thou, my father hath
 died, so cruel and so piteous! ... I will wait without ceasing,
 and cry aloud to all, here at the doors of my father.¹²

คำพูดนี้แสดงให้เห็นคุณค่าของอกาเมนอนว่า เปรียบเสมือนต้นไม้ใหญ่ที่ให้ความร่ม
 เย็นแก่ผู้พักพิงหรือเป็นที่พำนักของฝูงนกฝูงกาที่มาอาศัย ฉะนั้นการที่อิจิตุสฆ่าอกาเมนอนก็
 เปรียบเสมือนทำลายร่มโพธิ์ร่มไทรของคนในความปกครองเช่นอิเลกตรา สิ่งนี้เป็นสิ่งที่อิเลก-
 ตราให้อภัยไม่ได้และจะต้องแก้แค้นแทนผู้มีพระคุณและกู้เกียรติยศของบิดากลับคืนมา คำพูดนี้
 ช่วยแสดงให้เห็นอารมณ์ความรู้สึกของอิเลกตราว่าเศร้าเสียใจเพียงใด ที่ต้องสูญเสียอกาเม
 นอนและเป็นการใหญ่ครุถึงคุณค่าของผู้ที่ถูกฆ่าว่า สูงส่งกว่ามีประโยชน์กว่าผู้ฆ่า ผู้ที่จะเข้าใจ
 ความโกรธแค้นของอิเลกตราตลอดจนความมุ่งมั่นที่จะแก้แค้นดังที่เธอกล่าววว่า

"I cannot leave the task undone." (p.119.)

นอกจากนี้จากความตั้งใจอันเด็ดเดี่ยวแล้ว อิเลกตรายังมีความกล้าหาญอย่างเด่นชัด
 เมื่อทราบว่าไอเรสคัสตาย ตนก็ยังมิลดเลี้ยวความคิดที่จะแก้แค้นคงยืนยันจะกระทำให้ได้แม้จะ
 ไม่มีผู้ใดช่วยเหลือก็ตาม

"I must do this deed with my own hand and alone." (p.136.)

นอกจากนี้สภาพอันลำบากแสนเข็ญของอิเลกตราที่จำต้องทนทุกข์อยู่กับโคลเทเมเนส-
 ตรา และอิจิตุสผู้ฆ่าบิดา นำความขมขื่นมาให้เธออย่างยิ่ง สิ่งนี้อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ช่วย
 สนับสนุนการแก้แค้นนอกเหนือไปจากหน้าที่ตามกฎของศาสนา

คุณลักษณะต่าง ๆ ของอิเลกตราไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ความ
 ตั้งใจมั่น ความกล้าหาญ และความทะนงในศักดิ์ศรีของวงศ์ตระกูลล้วนเป็นลักษณะนิสัยที่สนับ-

¹² Harry E. Wedeck (ed.), "Electra" Classics of Greek Literature
 (New York : Philosophical Library, Inc., 1963), pp.118 - 119.

สนับสนุนให้การแก้แค้นเกิดขึ้น และคุณธรรมเหล่านั้นยังช่วยส่งเสริมให้เห็นความเป็นวีรสตรีที่ควรแก่การยกย่องอิเลกตราอีกด้วย จะสังเกตได้ว่า การฆ่าโคลเทมเนสตราที่รวดเร็วและกระชับ อาจเป็นเพราะโซโฟคลีสต้องการจะแสดงให้เห็นว่าทั้งอิเลกตราและโอเรสตีส์มั่นใจว่า การแก้แค้นเป็นสิ่งถูกต้อง ฉะนั้นตัวละครทั้งสองจึงไม่ลังเลใจที่จะกระทำ ดังที่อิเลกตราแสดงความสนใจในการฆ่าโคลเทมเนสตราว่า "Smite, if thou canst, once more. (p.145.)"

เมื่อการแก้แค้นสำเร็จลง โซโฟคลีสก็ได้พัฒนานิสัยของอิเลกตราต่อไป หากจบลงด้วยชัยชนะของอิเลกตรา สิ่งนี้แสดงว่าลักษณะของอิเลกตราถูกกำหนดให้เข้ากับจุดมุ่งหมายของผู้เขียน คือการแก้แค้นเป็นสิ่งถูกต้องยิ่งกว่านั้นในตอนสุดท้ายของเรื่อง โซโฟคลีสให้ลูกครึ่งของเพลงแสดงความยินดีที่การแก้แค้นสำเร็จลงด้วยดี นับเป็นการย้ำจุดมุ่งหมายของเรื่องมากยิ่งขึ้น

แต่โซโฟคลีสคงจะเจตนาสร้างตัวละครอิเลกตราให้มีลักษณะนิสัยอ่อนแอไปทางก้านเดียว เพื่อมุ่งสนับสนุนความถูกต้องของการแก้แค้น ดังนั้นจึงให้อิเลกตรากล่าวออกตัวเพียงครั้งเดียวที่ตนมีความรู้สึกผิดชอบชั่วดีเช่นคนอื่น ๆ แต่เหตุการณ์ต่าง ๆ บีบบังคับให้ต้องชมความอ่อนโยน ความสงสารเวทนา คงเหลือไว้แต่ความสำนึกในหน้าที่เท่านั้น โซโฟคลีสต้องการเสนอว่าหน้าที่เป็นสิ่งสำคัญกว่าอารมณ์ส่วนตัว หน้าที่ที่มนุษย์ต้องปฏิบัติตามกฎของพระเจ้า และหน้าที่นั้นจะแสดงให้เห็นเกียรติศักดิ์ของตนเองด้วย

For if the hapless dead is to lie in dust and nothingness, while the slayers pay not with blood for blood, all regard for man, all fear of heaven, will vanish from the earth. (p.121.)

อิเลกตราอาจเป็นตัวแทนของมนุษย์ในอุดมคติของชาวกรีกส่วนใหญ่ ในสมัยนั้นที่โซโฟคลีสนำมาเสนอครั้งที่ Vaughan กล่าววว่า

And it remains true that, of the three dramatists, Sophocles alike by the spirit and by the outward form of his art, is the

most typically Greek.¹³

3. ตัวละครอื่น ๆ ที่สนับสนุนวัตถุประสงค์ของโซโฟคลีส

คริสโตโซทิมิส เป็นตัวละครสำคัญตัวหนึ่งที่ช่วยชักจูงให้ยูคลีเลกตราและไมคาห์เกิดการแก้แค้นที่เกิดขึ้น คริสโตโซทิมิสเป็นตัวละครที่ช่วยเสริมอิเลกตราให้เด่น กล่าวคือ การที่คริสโตโซทิมิสแต่งกายอย่างงดงาม แสดงให้เห็นความเป็นอยู่อย่างดี ผิดกับอิเลกตราซึ่งแต่งกายด้วยเสื้อผ้าคร่ำครวญ ลักษณะที่แตกต่างกันภายนอกแสดงให้เห็นว่า คริสโตโซทิมิสยอมอ่อนน้อมต่อศรัทธาของมิคาห์ แต่อิเลกตราไม่มีความพะงนงในศักดิ์ศรีของตนมีอุดมคติอันสูงส่ง ยอมทนลำบากเพื่อหวังจะกระทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ ควรแก่การยกย่อง คริสโตโซทิมิสมุ่งเอาตัวรอดไมคำนึงถึงเกียรติยศของมิคาห์ที่ถูกกลบหลุม ดังคำพูดของเธอที่ว่า "But now, in these troubled waters; tis best, methinks, to shorten sail. (p.122.)"

ลักษณะการเอาตัวรอดของคริสโตโซทิมิสนั้นปรากฏให้เห็นอยู่ตลอดเวลา เช่นการไม่ยอมร่วมมือแก้แค้นกับอิเลกตราโดยอ้างว่า เป็นสตรีไม่กล้าแข็งเท่าบุรุษเพศ เป็นต้น ตรงกันข้ามอิเลกตรากลับมีนิสัยกล้าหาญ มุ่งมั่นจะแก้แค้นให้จงได้ โดยไม่คำนึงถึงชีวิตของตน ลักษณะนิสัยของคริสโตโซทิมิสยอมสงบเทาของอิเลกตราให้เด่นยิ่งขึ้น แสดงว่าโซโฟคลีสสร้างลักษณะตรงกันข้ามทั้งภายนอกและภายในระหว่างอิเลกตราและคริสโตโซทิมิส เพื่อสนับสนุนตัวละครอิเลกตราให้เห็นชัด

นอกจากนี้ เมื่อมองคุณสมบัติการของอิเลกตราแล้ว ทำให้ผู้ดูเห็นใจไม่ได้ว่าอิเลกตราต้องแก้แค้นเพราะหน้าที่บังคับ เมื่อลูกคนอื่นเช่นคริสโตโซทิมิสไม่กระทำหน้าที่ของตน กลับเพิกเฉยเสียและถ้าไอเรสตีส์สิ้นชีวิตลง คงเหลือแต่อิเลกตราผู้เดียว ซึ่งต้องปฏิบัติตามกฎหมายของศาสนา สภาวะเช่นนี้ยอมกำหนดให้การแก้แค้นเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

¹³C.E. Vaughan, Types of Tragic Drama (London: Macmillan and Co., Ltd., 1924), p.50.

โคลเทมเนสตรา เป็นตัวละครที่ช่วยให้การแกแค้นคูไม่ขัดเขิน แม้ว่าจะเป็นมารดาที่
ถูกบุตรฆ่าก็ตาม การที่โคลเทมเนสตราปฏิบัติต่ออิลเลกตราผู้เป็นลูกอย่างไรน้ำใจ ช่วยทำให้ผู้ดู
เกิดความสงสารและเห็นใจอิลเลกตรามากขึ้น

For this woman, in professions so noble, loudly upbraids me
with such taunts as these; "Impious and hateful girl, hast thou
alone lost a father, and is there no other mourner in the world?
An evil doom be thine, and may the gods infernal give thee no
riddance from thy present laments. (p. 121.)

คำพูดนี้แสดงให้เห็นว่า โคลเทมเนสตราเป็นคนที่ปราศจากความรู้สึกหรือมีอารมณ์
ละเอียดอ่อน หรือมีจิตใจอ่อนโยน โคลเทมเนสตราไม่เข้าใจความทุกข์ความขมขื่นของอิลเล-
กตราว่า ทำไมจึงโศกเศร้า โคลเทมเนสตราคิดในทางปฏิบัติว่า เวลานานผ่านไปนานแล้ว
อิลเลกตราควรจะลืมความเศร้าโศกได้ อนึ่ง มีโซอิลเลกตราเพียงคนเดียวเท่านั้นในโลกที่สูญเสีย-
เสียบิดา แต่โคลเทมเนสตราลืมคิดไปว่าบิดาของผู้อื่นมิได้ถูกรรยมาเช่นบิดาของอิลเลกตรา
และการที่โคลเทมเนสตราไม่เสียใจที่ได้สังหารสามีของตน แสดงให้เห็นนิสัยอันกล้าแข็ง ไร้
ความสำนึกผิดของเธอ แม้โคลเทมเนสตราจะป้องกันตนเองว่าหากาเมมนอนเพราะแค้นใจที่
ลูกสาวถูกฆ่าสังเวยพระเจ้า แต่การที่อิลเลกตราไถ่กล่าวแก้ให้บิดา ทำให้กาเมมนอนกลับเป็น
ผู้เห็นว่าเห็นใจและนาสรรเสริญมากกว่า เพราะต้องสละชีวิตลูกเพื่อการอยู่รอดของชนส่วนรวม
ดังนั้น กงรกระทำของโคลเทมเนสตราจึงกลายเป็นการอยู่ดีธรรมและโหดเหี้ยมเกินไป

My father should yield up the life of his own child. Thus it
befell that she was sacrificed; since the fleet had no other
release; homeward or to Troy; ... not for the sake of Menalaus.

(p. 127.)

ยิ่งกว่านั้น คำพูดของโคลเทมเนสตราที่อ่อนวอนอพอลโลยังแสดงความเห็นแก่ตัว
ความต้องการจะรักษารูานะของตนและค่านิ่งแคลผลประโยชน์ของตนเท่านั้นไว้

... And if any are plotting to hurl me by treachery from the
high estate which now is mine, permit them not; ... (p. 128.)

นอกจากนี้เมื่อรู้ว่าไอเรสต์ตาย ไคลเทมเนสตราก็มีได้แสดงอาการเศร้าโศก
เสียใจแต่อย่างใด หากโลงใจว่าต่อไปนั้นจะได้ปลดปล่อย

003613

... since this day I am rid of terror from him, and from this
girl, that worse plague who shared my home, while still she
drained my very life - blood, now, methinks, for aught that she
can threaten, I shall pass my days in peace. (p. 131.)

คำพูดตอนนั้นแสดงให้เห็นความเห็นทางระหว่างมารดากับบุตร ความสัมพันธ์ระหว่าง
ไคลเทมเนสตรากับไอเรสต์ อีเลกตราและคริสโทที่มีสคูพิวเฟินมาก ชวนให้สันนิษฐานว่า
ไคลเทมเนสตราก็คงจะไม่สนิทสนมกับอิพิจิเนีย ที่ถูกสังเวยพระเจ้าเท่าใดนัก แต่ในเรื่อง
ลูกกบฏหนทางการฆาตกาเมมนอน ความอ่อนโยนของไคลเทมเนสตราคงจะไม่มีต่อกเลย
เพราะไม่มีลูกคนใดกล้าแสดงความรักหรือยกย่องไคลเทมเนสตราเหมือนดังที่กล่าวรำพัน
ถึงอกาเมมนอน ทำให้การแก้แค้นของอีเลกตราและไอเรสต์ไม่เหลือเชื่อเมื่อทั้งสองฆา
มรรคาของตน หากดูสมเหตุสมผลที่แก้แค้นให้กับคนที่ต้องตายไป

จะเห็นได้ว่าโซโฟคลีสมีเจตนาสร้างตัวละครไคลเทมเนสตราให้มีลักษณะนิสัยที่มอง
เห็นเพียงด้านเดียวคือเลวพรวด สนใจแต่ด้านที่เป็นประโยชน์แก่ตัวเอง โซโฟคลีสใช้วิธีการ
สร้างลักษณะนิสัยที่ไม่ซับซ้อน ใช้ความเรียบง่าย (simplicity) ของลักษณะตัวละครไคลเท-
เนสตราเพื่อสนับสนุนความคิดของเขาว่า สิ่งที่พระเจ้ากำหนดในศาสนาเป็นสิ่งถูกต้อง และ
เป็นชะตากรรมของมนุษย์ที่ต้องเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ไอเรสต์ เป็นตัวละครที่สนับสนุนความคิดของโซโฟคลีสนับตั้งแต่ปรากฏกายแต่
เริ่มแรก เพราะเขากลับมาสู่บ้านเมืองในฐานะที่พร้อมจะรับภาระการแก้แค้นให้บิดา

O my fatherland, and ye gods of the land, receive me with good
fortune in this journey, - and ye also, halls of my fathers, for
I come with a divine mandate to cleanse you righteously; send me
not dishonoured from the land, but grant that I may rule over my
possessions, and restore my house. (p. 118.)

ไอเรสต์เป็นตัวเสริมให้อีเลกตราเกินขึ้นโดยทำหน้าที่เป็นเครื่องมือของอีเลกตรา
ในการฆ่าไคลเทมเนสตราและอีจิสทอส อาจเนื่องมาจากความนิยมของละครโศกนาฏกรรมที่
ว่าความพอเหมาะ (propriety) ดังที่อริสโตเติลตั้งข้อสังเกตว่า

There is a type of manly valor; but valor in a woman, ... is

inappropriate.¹⁴

ถ้าโซโฟคลีสให้อิเลกตราล้มลงมือฆ่าโคลเทมเนสตราและอีจิสทุสด้วยตนเองก็จะเป็นการผิดความนิยม โซโฟคลีสจึงให้ออเรสตีส์เป็นผู้ลงมือโดยฟังคำสั่งจากอิเลกตรา และแม้อเรสตีส์ตั้งใจจะฆาตกรรมและอีจิสทุส แต่โซโฟคลีสก็ยังให้อิเลกตรามีบทบาทเกินกว่าอเรสตีส์ เป็นผู้รับภาระและสนับสนุนในการแก้แค้นโดยสร้างให้เห็นความจำเป็นว่าถ้าไม่มีอิเลกตรา ออเรสตีส์อาจแก้แค้นไม่สำเร็จ เพราะอเรสตีส์ต้องฟังสมอของพี่สาว เนื่องจากอเรสตีส์เองไม่คุ้นเคยต่อสถานะการณของบ้านเมืองที่ตนต้องจากไปนานแสนนาน ดังที่เขากล่าวถามความเห็นของอิเลกตราเกี่ยวกับแผนการแก้แค้นว่า

... tell me rather that which will serve our present need, - where we must show ourselves, or wait in ambush, that this our coming may confound the triumph of our foes. (p.142.)

อนึ่ง อิเลกตราเป็นพี่คนโตซึ่งคอยจัดการทุกอย่างให้กับอเรสตีส์ผู้เป็นน้องมาตั้งแต่เด็ก ดังนั้นอิเลกตราจึงถือเป็นหน้าที่ของคนที่ต้องคอยช่วยเหลือน้องชายในการแก้แค้นในฐานะที่เป็นพี่ใหญ่ ออเรสตีส์เองก็ใฝ่พี่สาวเป็นกำลังใจในการกระทำครั้งนี้ ดังที่เขา กล่าวกับอิเลกตราว่า "I am, loth, indeed to curb thy gladness, but yet this excess of joy moves my fear." (p.142.)

นอกจากนี้การแทรกตัวละครอเรสตีส์เพื่อให้สร้างลวงว่าตนเองตาย อาจเป็นโอกาสที่ช่วยเสริมลักษณะนิสัยของอิเลกตราที่มุ่งมั่นจะแก้แค้นให้เห็นเด่นชัด ในขณะเดียวกันความต้องการแก้แค้นของอเรสตีส์ก็เป็นการย้ำหน้าที่ของการแก้แค้นให้มน้ำหนักมากขึ้น เพราะกระทำไปตามกฎศาสนาที่บัญญัติไว้ ปราศจากอารมณ์ส่วนตัวเข้าเจือปนเป็นการสนับ-

¹⁴Robert Hogan and Sven Eric Molin, Drama : The Major Genres (New York : Dodd, Mead & Co., 1970), p.13.

สนุนความคิดของโซโฟคลีสที่ว่า กฎของศาสนาเป็นสิ่งที่ถูกต้องและมนุษย์ทุกคนจะต้องยอมรับ

ลูกคู่ ลูกคู่ของโซโฟคลีสมีบทบาทสำคัญร่วมกับอีเลกตรามากกว่าการบรรยายหรือร้องเพลงยืดยาว โซโฟคลีสได้ให้ลูกคู่เป็นตัวละครที่รวมอยู่ในการกระทำและมีลักษณะนิสัยร่วมกับตัวละครอีเลกตราด้วย คือมีความคิดในการแก้แค้นเช่นเดียวกับอีเลกตรา เชื่อแน่ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและพระเจ้าสนับสนุน กังที่ไคปลอยใจอีเลกตราว่า

Courage, my daughter; great still in heaven is Zeus, who sees and governs all: leave thy bitter quarrel to him, forget not thy foe, but refrain from excess of wrath against them... (p. 120.)

ลูกคู่ช่วยสนับสนุนให้การกระทำไปสู่จุดหมายด้วยโดยการกระตุ้นความรู้สึกของอีเลกตรา มิให้ล้มกระทำหน้าทของคน นับว่าลูกคู่มีส่วนในการกระทำด้วยเช่นกัน

Not forgetful is thy sire, the lord of Hellas; not forgetful is the two - edged axe of bronze that struck the blow of old, and slew him with foul cruelty. (p. 125.)

นอกจากนี้ลูกคู่มีเคยคิดควนอีเลกตราสักครั้งเดียว เมื่อการแก้แค้นเกิดขึ้น ลูกคู่ก็กล่าวเป็นทำนองว่าเหมาะสม

The curses are at work; the buried live; blood flows for blood, drained from the slayers by those who died of you. Behold, they come! That red hand reeks with sacrifice to Ares; nor can I blame the deed. (p. 145.)

โซโฟคลีสยังได้ให้ลูกคู่เป็นผู้ถามอีเลกตราเพื่อจะได้แสดงความรู้สึกและขยายความขมขื่นออกมาให้ผู้รับรู้ ทำให้ผู้ดูเข้าใจความรู้สึกและแรงจูงใจที่จะแก้แค้นได้ชัดเจน นอกจากนี้ลูกคู่ยังช่วยสนับสนุนว่าอีเลกตราสมเป็นวีรสตรีควรแก่การยกย่อง เมื่อเธอตัดสินใจจะแก้แค้นด้วยตนเอง นับเป็นการย้ำความถูกต้องของการแก้แค้นยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ

Electra, foresaken, braves the storm alone; she bewails always, hapless one, her father's fate, like the nightingale unwearied in lament; she recks not of death, but is ready to leave the sunlight, ... Who shall match such noble child of noble sire ? (p. 137)

จะเห็นได้ว่า ลูกคู่สนับสนุนตัวละครเอกอยู่ตลอดเวลา เปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของโซโฟคลีสที่จะเสนอความคิดของเขา เพราะมีการร้องเพลงวิจารณ์เป็นเชิงสนับสนุนการแก้แค้นว่า เป็นสิ่งยุติธรรมอันเป็นแก่นของเรื่องเสมอ

Justice that hath sent the presage, will come triumphant in her
 righteous strength ... will come are long, my child, to avenge.

(p.125.)

บทละครอิเล็กทรอนิกส์ของยูริพิทิส

เมื่อหันมามองดูบทละครของยูริพิทิสแล้วจะเห็นว่าต่างกับบทละครของโซโฟคลีสทั้งโครงเรื่อง ตัวละครอิเล็กทรอนิกส์ตลอดจนตัวละครอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนความคิดของเขาที่ต่างออกไป

1. โครงเรื่อง

ยูริพิทิสได้เปลี่ยนแปลงเนื้อเรื่องเสียใหม่โดยให้อิเล็กตราถูกบังคับให้แต่งงานกับชาวนาซึ่งในช่วงที่เรียกว่า Prologue ชาวนาเป็นผู้ปูพื้นเรื่องเพื่อให้อิเล็กตรา คอจากนั้นในช่วง Parode อิเล็กตราได้ออกมาคร่ำครวญรำพันเป็นการปูพื้นให้อิเล็กตราถึงอารมณ์และความรู้สึกของตนอันเป็นแนวให้อิเล็กตราต้องการฆาตกราคายเหตุผลส่วนตัว เป็นการย้ำความคิดของยูริพิทิสว่าการแก้แค้นเป็นสิ่งชั่วช้า เหตุการณ์หรือ episode ที่แทรกเข้ามาในบทละคร เช่น การพบกันระหว่างไคลเทมเนสตรากับอิเล็กทรอนิกส์ ฉากหลังเลใจของโอเรสตีส์ที่ไม่อยากฆาตกรดา ฉากที่ผู้สื่อข่าวบรรยายการกระทำของอิจิสตุสแล้วแต่ช่วยสนับสนุนความคิดของยูริพิทิสในการโจมตีการแก้แค้นทั้งสิ้น โดยเฉพาะในตอนจบของเรื่องแทนที่จะสิ้นสุดลงด้วยชัยชนะของอิเล็กทรอนิกส์ เช่น บทละครของโซโฟคลีส ยูริพิทิสยังได้เสนอผลของการแก้แค้นว่า ทั้งอิเล็กทรอนิกส์และโอเรสตีส์รู้สึกผิดในการกระทำของตน เป็นการย้ำให้เห็นชัดขึ้นอีกว่าการแก้แค้นเป็นสิ่งที่ผิดและนอกจากนั้นในตอนจบหรือ exode ยูริพิทิสยังให้เทพเจ้าคาสเตอร์กล่าว

คำหนีเพอพอลโล เป็นการทำหนีอย่างตรงไปตรงมาที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้เห็นว่านอกจากมนุษย์จะเห็นว่าการแก่แค้นเป็นสิ่งผิด เทวดาค่ายกันก็ยังมีความเห็นว่าเป็นสิ่งไม่ถูกต้องเช่นกัน

จะเห็นได้ว่า โครงเรื่องของยูริพิทิสนั้นตรงกันข้ามกับโซโฟคลีส แม้ว่ามีจุดสำคัญของโครงเรื่องร่วมกันคือ การฆ่าไคลเทมเนสตรา แต่ผลของการกระทำได้แตกต่างกันออกไป เป็นการย้ำความคิดของผู้แต่งที่แตกต่างกันไปคนละแง่คนละมุม และเมื่อพิจารณาลักษณะนิสัยของอิเลกตราแล้ว จะเห็นว่าอิเลกตราของยูริพิทิสมีลักษณะขัดแย้งในตัวเองอันเป็นหนทางนำไปสู่ความสำนึกผิดในภายหลัง

2. ตัวละครอิเลกตรา

อิเลกตราของยูริพิทิสเป็นตัวละครที่มองไคหลายด้าน และที่แสดงให้เห็นธรรมชาติของมนุษย์อย่างแท้จริง ยูริพิทิสมิได้สร้างให้อิเลกตรามีลักษณะโน้มเอียงไปทางด้านเดียว เช่น โซโฟคลีส เขาสร้างให้อิเลกตรามีนิสัยแปรปรวน จิตใจอนแอขาดความอดทนและความมั่นใจในตนเอง บางครั้งก็ฉลาดกลัวแต่บางครั้งก็กล้ามาณะที่จะสู้ อิเลกตรามีลักษณะเป็นมนุษย์ธรรมดาสามัญที่พบเห็นได้ทั่วไป มีไข่มุกคลในอุดมคติที่มั่นสัจดีเลิศทุกประการ หากแต่มีทั้งความดีและชั่วอยู่ในจิตใจ

เราสามารถมองเห็นลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของอิเลกตราตั้งแต่เริ่มแรกจากสภาพที่หน้าเวทนา เสื้อผ้าขาดวิน ต้องทำงานหนักอย่างไม่เคยทำมาก่อน สภาพแวดล้อมเช่นนี้มีผลต่อจิตใจเธอเป็นอย่างยิ่ง อิเลกตราต้องขมขื่นและเวทนาตนเองที่ต้องตกต่ำ

My nights are drawn out with tears
 My hopeless days are occupied with tears
 Look at me --- my hair uncared for,
 My dress in tatters!
 Would not his daughter's appearance
 Bring shame to King Agamemnon,
 And make Troy blush to remember her

conqueror?¹⁵

ความอ่อนแอประกอบด้วยสภาพที่กดดันทำให้โอเลกตราปรารถนาจะให้โอเรสตีส์
กลับมาช่วยเหลือ ซึ่งก็คุ้มเหตุผลที่จะนำไปสู่การแก้แค้นนอกเหนือจากหน้าที่ตามกฎศาสนา
จะสังเกตได้ว่า ยูริพิทิสได้ให้เหตุผลส่วนตัวของโอเลกตรานำหนักมากกว่าหน้าที่ที่ต้องกระทำ
โอเลกตรามักพร่ำรำพันในของชายกลับมาช่วยเหลือตนมากกว่าจะแก้แค้นให้บิดา แสดงว่าโอเลก
ตราคิดถึงตัวเองมากกว่าผู้อื่น

Brother, what fate is yours?

What city, what house holds you in bondage

Since you left your sister sad in her room at home.

To a future of bitterness and pain?

Come, my brother, save me from misery and weariness! (p. 109.)

ความเกลียดและความอิจฉาโคลเทมเนสตราก็เป็นสาเหตุที่ทำให้เธอต้องการ
แก้แค้นด้วยเช่นกัน โอเลกตราแค้นใจที่โคลเทมเนสตราละทิ้งตนให้ตกกระทำลำบาก ยากจนแต่
โคลเทมเนสตรากลับมีความสุขสบาย มีข้าทาสบริวารพร้อมพรัง เหตุผลส่วนตัวเหล่านี้จึงบัง
กาลให้โอเลกตรามีจิตกล้าแข็งถึงกับจะลงมือฆาตกรรมด้วยตนเอง "The killing of my
mother, I shall claim myself." (p. 125.)

ในขณะเดียวกัน ยูริพิทิสแสดงให้เห็นด้วยว่า แม้ความเห็นแก่ตัวจะเป็นสาเหตุ
ใหญ่ที่ทำให้โอเลกตราแก้แค้นโคลเทมเนสตราและอีจิสทอส แต่ศาสนาไม่กำหนดให้การแก้แค้น
เป็นความยุติธรรม โอเลกตราก็จะไม่ลังใจยกขึ้นมาอ้างบังหน้า ทั้งลักษณะนิสัยของตนเองที่
มีความอ่อนแอเป็นทุนเดิม โอเลกตราคงไม่กล้าคิดเรื่องการแก้แค้นขึ้นมาด้วยตัวเองเป็นแน่

Zeus, Oh, Zeus, hear me! Let Orestes,

¹⁵ Euripides, *Electra*, trans. Philip Vellacott (London: The Penguin Classics, 1963), p. 111.

Wherever he be, land on the shore of Argos

And punish the murderers of our father! (p. 109)

คำพูดนี้แสดงให้เห็นโดยตรงว่าพระเจ้าสนับสุนนให้มนุษย์แก้แค้นหรือกระทำสิ่งผิด
 หนึ่ง เพื่อสนับสุนนในข้อที่ว่า การแก้แค้นเป็นสิ่งชั่วร้าย ยูริพิทิสได้ให้อิเลกตราเกิดสำนึกผิดใน
 การกระทำของตน เป็นการชี้ให้เห็นว่ามนุษย์จะมีส่วนเลวแต่ก็มีส่วนดีอยู่ในตัว มนุษย์อาจ
 กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไปเพราะอารมณ์ชั่ววูบ หรือเพราะสภาพแวดล้อมที่กดดันแต่เมื่อรู
 สึกตัว มีสติสัมปชัญญะ มนุษย์จะรำลึกถึงความผิดที่ใครกระทำและเสียใจในสิ่งนั้นถึง เช่น อิเลก
 ตราและโอเรสที่เสียใจ สำนึกผิดในการฆ่าแม่ ยูริพิทิสอาจชี้ให้เห็นตรงจุดนี้ว่า มนุษย์ยังมี
 กิเลสพระเจ้าทรงมีมโนธรรม รู้จักรับผิดชอบในขณะที่พระเจ้าไม่มีมโนธรรมที่จะแยกแยะ
 ความดีและความชั่ว จึงได้ตั้งกฎการแก้แค้นขึ้นมา

การที่ยูริพิทิสแสดงให้เห็นความทรมาณใจของอิเลกตราเมื่อสำนึกผิดก็เพื่อจะย้ำคำ
 ถามเกี่ยวกับความยุติธรรมว่า ควรจะมีการแก้แค้นด้วยเลือดคือนอกหรือไม่ว่าง การที่อิเลกตราคร่ำ
 ครวญถึงความผิดของตัวเป็นภาพที่น่าเวทนาไม่น้อย และยูริพิทิสพยายามชี้ว่ากฎพระเจ้าเป็นสิ่งที่
 หารู้จิตใจมนุษย์โดยเฉพาะการฆ่าบุพการีของตนเอง

Tears, my brother --- let tears be endless.

I am guilty.

I was burning with desperate rage against her;

Yet she was my mother, I her daughter. (p. 145.)

3. ตัวละครอื่น ๆ ที่สนับสุนนความผิดของยูริพิทิส

ยูริพิทิสได้สร้างตัวประกอบอื่น ๆ ให้มีลักษณะขัดแย้งอยู่ในจิตใจระหว่างความดีและ
 ความชั่วเช่นกัน ไม่มีใครดีหรือเลวแต่ฝ่ายเดียว ทั้งนี้เพราะยูริพิทิสต้องการคัดค้านกฎการแก้
 แค้น เขาต้องการเสนอว่า มนุษย์ที่ถูกแก้แค้นนั้นอาจไม่ชั่วช้าจนเกินไป ส่วนดีในจิตใจยังมีอยู่
 บาง ดังเช่นโคลเทมเนสตรา เป็นต้น ยูริพิทิสพยายามสร้างลักษณะนิสัยของตัวประกอบฝ่าย
 ตรงข้ามกับอิเลกตราให้ดูน่าเห็นใจ เป็นการสนับสุนนความโหดเหี้ยมของการแก้แค้น ในขณะที่
 เดียวกัน ยูริพิทิสก็ได้เสนอภาพของตัวประกอบฝ่ายอิเลกตราให้มีความขัดแย้งในใจ เพราะรู้

ว่าการแก้แค้นเป็นสิ่งผิด. แต่ในศาสนากลับถือว่าถูกต้อง

โคลเทมเนสตรา ยุริพิทิสสร้างให้โคลเทมเนสตราเป็นเหยื่อที่น่าสงสาร และน่าเห็นใจ เพราะโคลเทมเนสตราของยุริพิทิสนั้นมีจิตใจไม่กล้าแข็งหรือกระด้างเช่นโคลเทมเนสตราของโซโฟคลีส แม้เธอจะฆ่าสามีเพราะความแค้นแต่ก็สำนึกผิดได้ในภายหลัง ยิ่งกว่านั้นเหตุผลของโคลเทมเนสตราในการฆ่าสามีชวนให้เห็นใจคือ เธอต้องขึ้นชมเพียงใดเมื่อออกาเมมมอนพาหญิงอื่นเข้ามาอยู่ในชายคาเดียวกับเธอ เป็นการข่มขู่ให้โคลเทมเนสตราปรารถนาจะแก้แค้นคำพูดของโคลเทมเนสตราที่แสดงความรู้สึกของสตรีที่ถูกทำร้ายน้ำใจ

... I would no have turned savage, or
Have killed my husband, But he must bring
home with him
The mad prophetess; Joist on me a second wife,
A fellow - lodger --- two kept women in one house. (p.140.)

แต่การฆ่าออกาเมมมอนนั้นเกิดจากอารมณ์ชั่ววูบของโคลเทมเนสตรา เพราะในที่สุดอำนาจฝ่ายดีในจิตใจทำให้เธอสำนึกผิดในการกระทำ สิ่งนี้ทำให้ตัวละครโคลเทมเนสตราดูไม่ร้ายกาจ การฆ่าเธอจึงดูเป็นการกระทำที่เกินเหตุ

... I do not, In fact, exult unduly ever what I did.
With what insensate fury I drove myself to take
My grand revenge! How bitterly I regret it now (p. 142.)

นอกจากนี้ การที่ออกาเมมมอนฆ่าลูกก็เป็นการสร้างความปวดร้าวให้แก่โคลเทมเนสตราด้วย โคลเทมเนสตรานั้นพันนิสัยมิได้มีความชั่วร้ายอย่างไร เธอมีความรักความปรานีอย่างที่สามารถมีต่อบุตรอยู่เสมอ เราจะเห็นความดีของเธอได้ชัด ทั้งที่ชวานากล่าวด้วยคำพูดที่เป็นกลาง เป็นเชิงเล่าเรื่องราว

Aegisthus plamed to kill her, Clytemnestra then,
Cruel as she is, stopped him, and saved Electra's life. (p.106.)

แม้โอเลกตราหลอกเธอว่าได้คลอคลุก โคลเทมเนสตราก็ยังมีน้ำใจมาเยี่ยมเยือน

และช่วยเหลือตามคำขอร้อง ความผูกพันของมารดาที่บุตรยังมีอยู่อย่างเห็นได้ชัด ผิดกับในบทละครของโซโฟคลีส และการที่โอเรสตีส์และอิเลกตราคร่ำครวญถึงมารดา แสดงว่าโคลเทเมเนสตรายังมีความดีซึ่งโยงโยลูกทั้งสองของเธอให้ตัดใจไม่ขาด นอกจากนี้เมื่อโคลเทเมเนสตราร้องขอชีวิตลูกอย่างนาสงสาร เป็นสิ่งที่น่าสลดใจชวนให้มุกคำหนักการฆ่าโคลเทเมเนสตรามากยิ่งขึ้น และทำให้ความดีของยูริพิดีส์ที่ต่อต้านกฎหมายแก้แค้นดูหนักแน่น

... She opened her gown, thrust forth her breast,
And showed it to me as I struck? (p.145.)

โอเรสตีส์ ยูริพิดีส์ได้ให้โอเรสตีส์เป็นตัวละครที่เน้นความขัดแย้งระหว่างกฎอันโหดร้ายของศาสนาและศีลธรรมในจิตใจคน มนุษย์จำต้องกระทำหน้าที่ที่บัญญัติไว้ ทั้ง ๆ ที่มีโนธรรมค้านก็เตือนใจยับยั้งไม่ให้ลงมือ ลักษณะความขัดแย้งเช่นนี้ในตัวของโอเรสตีส์ช่วยสนับสนุนความคิดต่อต้านกฎหมายของยูริพิดีส์ให้เด่นชัดขึ้นด้วย ยิ่งกว่านั้นลักษณะนิสัยของโอเรสตีส์ยังช่วยส่งลักษณะนิสัยของอิเลกตราให้เด่นชัดขึ้น เริ่มตั้งแต่ความอ่อนแอ ไม่มีลักษณะเด็ดเดี่ยวและขาดความมั่นใจในตนเอง โอเรสตีส์ไม่รู้ว่าจะต้องทำอย่างไรในการแก้แค้น ต้องคอยฟังความเห็นจากผู้อื่นอยู่ร่ำไป ดังเช่นคำพูดที่ว่า

Now, tell me, old man ...

What is my next step? Have I any friends in Argos?

Whom shall I contact? Shall I go by night or day?

การขาดความมั่นใจในตนเองนี้ช่วยยั่วว่า อิเลกตราเป็นผู้มีบทบาทในการฆ่าโคลเทเมเนสตราและอีจิสตุสอย่างเต็มเปี่ยม อิเลกตราเป็นผู้วางแผนการนี้ตลอดเวลาให้โอเรสตีส์เป็นผู้ลงมือในขณะที่โอเรสตีส์ยังมีความกลัว หวาดระแวงในจิตใจ เช่น กลัวว่าจะก่อให้เกิดศัตรูในการฆาตกรรมและอีจิสตุส ความลังเลใจของโอเรสตีส์เป็นเหตุให้ความต้องการจะแก้แค้นได้ชัดเจนนขึ้น และทำให้ความรับผิดชอบในการแก้แค้นตกเป็นของอิเลกตรามากกว่า

Orestes : Am I to kill them both at the same time?

Electra : The killing of my mother I shall claim myself.

Orestes : Good. And in my part I'll take Fortune for my guide.

(p.127.)

เมื่อถึงเวลาที่จะต้องฆ่ามารดา ผู้ก็จะมองเห็นความลึกลับ ความสับสนในตัวเอง
โอรสก็สับสนยิ่งขึ้น ความรู้สึกเช่นนี้ทำให้ผู้มุ่งทำหนีเลวทรามมากขึ้นกว่า

What shall we do then? Are we going to kill our mother ...
She brought me up, she bore me! How can I take her life?
I'll go in. Every step is dreadful; and the end
Before me, still more dreadful. Yet, if Heaven so wills,
Let it be done. Heaven cannot help my agony. (pp.138 - 9.)

นอกจากนี้ ยูริพิทิสได้สร้างให้โอรสก็สับสนับสนุนความคิดของตน โดยกล่าวโจมตี
พระเจ้าและกฎของศาสนาย่างตรงไปตรงมา แสดงว่ายูริพิทิสตั้งใจให้เห็นว่าพระเจ้าเป็น
ผู้รับผิดชอบส่วนหนึ่งในการกระทำครั้งนี้

O Phoebus, in the command of your oracle
Justice was hidden from me,
but in its fulfilment
You have made torment clear. (p.146.)

อีจิสทุส อีจิสทุสเป็นตัวละครอีกตัวหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนว่าการแก้แค้นของอเลก-
ตราเป็นสิ่งเลวร้ายเกินไป เพราะอีจิสทุสของยูริพิทิสมีส่วนที่ซึ่งทำให้ผู้มุ่งเกิดความลึกลับ
เมื่อเห็นความขัดแย้งกับคำพูดของฝ่ายตรงข้ามที่โจมตีความเลวร้ายของเขา ผู้ก็จะได้รับรู้สวน
หักของเขาจากผู้สื่อข่าวซึ่งเป็นคนไร้อำนาจของโอรสก็ส ตักรูของอีจิสทุส วิธีการเช่นนี้ช่วยให้คำพูด
ดูมีน้ำหนักและตรงตามความเป็นจริง

Aegisthus said, "Stay here today and be my guest.
I'm killing a bull in honour of the Nymphs; and you must share
the banquet. (p.132.)

คำพูดนี้ทำให้รู้ถึงความมีน้ำใจดีของอีจิสทุส ความเอื้อเฟื้อระหว่างเจ้าของบ้าน
และแขกนั้นเป็นคุณธรรมอันหนึ่งที่มีความสำคัญของกรีก กฎแห่งความยุติธรรมของศาสนาโอลิม-
เปียจนถึงกับระบุไว้ว่า .. แหกหักร้ายเจ้านั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี จะต้องได้รับโทษทัณฑ์ที่อิสติคัสได้
เขียนไว้ในละครชุด "Oresteia" ตอน Agamemnon เมื่อกล่าวถึงความผิดของปารีส

.....
 This is the hand of Zeus! Zeus we revere,
 Whose lasting law host and guest must fear;
 Who long since against Paris bent
 His bow with careful aim, and sent
 His vengeance flying not too near
 Nor past the stars, but time to pay
 The debt of Justice on the appointed day.
 .....

So, doomed, deluded, Paris came
 To sit at his host's table, and seduce
 Helen his wife, and shame
 The house of Atreus and the law of zeus.¹⁶

ความดีของอิซิซุสในส่วนนี้ช่วยให้ผู้คิดว่าเป็นโอเรสตีส์ไม่ควรกระทำรุนแรงต่อผู้มีน้ำใจ
 ดีกับเขา การแทงอิซิซุสทางคานหลังโดยที่อิซิซุสไม่ระวัง นับเป็นการกระทำที่ซลาด ไร้ศักดิ์-
 ศรีของโอเรสตีส์ไม่กล้าต่อสู้ซึ่งหน้า การกระทำเช่นนี้ช่วยให้ผู้คิดเห็นใจอิซิซุสไม่ได้ และ
 เห็นด้วยกับยูริพิทิสที่ว่า การฆ่าอิซิซุสเป็นการแก้แค้นที่ไม่ถูกต้อง ฆ่าความยุติธรรมไม่ได้

คาสเตอร์ เทพคาสเตอร์เป็นตัวแทนโดยตรงของยูริพิทิส ซึ่งช่วยให้ผู้คิดเห็นชัด
 ว่า การแก้แค้นเป็นสิ่งโหดเหี้ยมไร้ความยุติธรรม ยูริพิทิสชี้ให้เห็นว่าแม้แต่เทพเจ้าด้วยกันก็
 ยังไม่เห็นด้วยกับกฎที่พระเจ้าเองกำหนดขึ้น วิธีการนี้ช่วยแสดงให้เห็นความไม่ถูกต้องของ
 การแก้แค้นมากขึ้น และแสดงว่ากฎของศาสนาไม่จำเป็นจะต้องถูกต้องสมบูรณ์เสมอไป

Phoebus, yes, Phoebus but he is my lord, so I
 Am silent. He is wise; but his command to you
 was not wise. (p. 148.)

---

¹⁶ Aeschylus, The Oresteian Trilogy trans. Philip Vellacott
 (London : The Penguin classics, 1969), p. 57.

การที่ยูริพิทิสให้ลูกคู่ทวงคำถามโต้ตอบกับคาสเตอร์เป็นช่องทางให้คาสเตอร์ได้มีโอกาสคัดค้านพระเจ้ามากขึ้น ช่วยให้ลูกคู่กลับไปคิดทบทวนว่า การแก้แค้นเป็นสิ่งที่ยุติธรรมจริงหรือไม่ มนุษย์จำต้องยอมรับกฎของพระเจ้าแม้จะรู้ว่าเป็นสิ่งผิดร้ายหรือไม่

Chorus : Then why did you, being gods,
And brothers of this murdered woman,
Not shield her from the pursuing vengeance?

Castor : The pattern of Necessity
Led where it had to lead,
Helped by the unwise utterance of Apollo. (p.150.)

ลูกคู่ วิธีใช้ลูกคู่ของยูริพิทิส แตกต่างกับโซโฟคลีส ในขณะที่โซโฟคลีสให้ลูกคู่มีบทบาทสำคัญในบทละคร ยูริพิทิสมักให้ลูกคู่เป็นตัวละครระหว่างฉาก ดังที่ผู้แต่งขอสังเกตไว้ว่า

According to Aristotle, a Sophoclean chorus is a character that takes an important role in the action of the play, instead of merely making incidental music between the scenes, as in the play of Euripides. 17

ในการนี้ หน้าที่ลูกคู่ที่ไพบริโยชนแก่ยูริพิทิสก็คือ ลูกคู่จะร้องเพลงหรือบรรยายเรื่องสั้นตอน และช่วยเกริ่นถึงตัวละครที่เข้ามาในฉากใหม่

Chorus : long ago, in the mountains of Argos,
A soft young lamb under its ewe,
(So say the grey - haired spinners of old tales)
Who was found by Pan,
.....
And Pan, they say, brought it to Atreus king
An Argos;
.....

¹⁷ Robert Hogan and Sven Eric Molin, op.cit., p.34.

And the people came at once
And honoured the royal palace with dancing
and singing.

.....
Then Thyestes turned to treachery,
He lay secretly with Atreus' wife
and persuaded her;

.....
O Clytemnestra, sister of two famous brothers!
Had you but remembered tales like these
As you raised your hand to kill your husband
Ah!

Friends, what was that: Did I imagine it a shout
Like subterranean thunder? Or did you hear it too?
The gale is up, I tell you, and bring news. My lady?
Electra! Come out here!

Enter Electra.

(pp. 129 - 3.)

เรื่องที่เล่านี้ยังเป็นการสนับสนุนวัตถุประสงค์ของผู้เขียนด้วย เพราะแสดงให้เห็น
ความโหดเหี้ยมในการฆ่าบุคคลในครอบครัวเดียวกัน เรื่องที่เล่าออกเรื่องเป็นการเล่าเท่า-
ความให้เห็นว่ากษัตริย์เอทรีอุส (Atreus) ผู้เป็นต้นตระกูลของอิเลกตรา ได้ฆ่าบุตรสอง
คนของไทเอสที่สว่นองชายในภายหลังเพราะเหตุใด และการฆ่าบุคคลในตระกูลเดียวกันนั้น
เป็นการกระทำเช่นเดียวกับที่อิเลกตราและโอเรสตีส์กำลังจะก่อให้เกิดขึ้น ยูริพิติสได้เสนอ
เรื่องนี้ซึ่งคล้ายคลึงกับการกระทำที่จะเกิดขึ้นต่อไปในบทละครอิเลกตราเพื่อย้ำให้ผู้ดูเห็น
ความผิดปกติกของการแก้แค้นที่ตกทอดต่อกันมาเป็นลูกโซ่ของตระกูลนี้ ซึ่งไม่มีที่สิ้นสุดและย้ำ
ให้เห็นความน่ากลัวของการแก้แค้นด้วยการฆ่าซึ่งไม่ควรเกิดขึ้น

นอกจากที่กล่าวแล้ว ลูกคูก็ยังมีส่วนในด้านการกระทำอย่างคือ ยูริพิติสก็ได้ให้
ลูกคูเป็นตัวช่วยเสริมอิเลกตราให้แสดงอารมณ์และความขมขื่น ลูกคูจะเป็นผู้ตามอิเลกตราเพื่อ
อิเลกตราจะได้บรรยายความรู้สึกและอารมณ์ของตนออกมา ช่วยให้ผู้ดูเข้าใจสภาวะของอิเลก-

ตราในขณะที่นับได้องแก่ นอกจากนั้นยูริพิทิสก็ให้ความคิดของลูกคู่สอดคล้องกับความคิดหลัก
ของบทละครคือคักคานกฎการแก้แค้นของศาสนาว่าไม่ยุติธรรม ลูกคู่เป็นตัวละครที่แสดงความเห็น
ใจต่อโคลเทมเนสตราและคำหนีอิเลกตราในการแก้แค้นมารดาแทนที่จะช่วยสนับสนุนการกระ
ทำของอิเลกตราเช่นลูกคู่ชิโพลิส

Dear Electra, you did a dreadful wrong to you brother,
Forcing him against his will (p.146.)

วิธีการช่วยย่ำความไม่ถูกต้องในการกระทำของอิเลกตรา คำพูดของลูกคู่ช่วยให้
เห็นว่า อิเลกตราเป็นตัวละครที่ผิดชอบในการกระทำโดยชิโพลิสเป็นเครื่องมือ การดำเนิน
อิเลกตราของลูกคู่ นอกจากจะย่ำให้เห็นความผิดของอิเลกตราแล้ว ยังช่วยให้อิเลกตรามี
ความสำนึกผิดมากยิ่งขึ้น และการคร่ำครวญรำพันถึงความผิดของเธอช่วยเพิ่มบรรยากาศแห่ง
ความสลัดใจแก่ผู้ดู และช่วยเพิ่มความเข้าใจในผลของการแก้แค้นว่าเข้มข้นแก่ผู้กระทำเพียงใด
ทำให้การแก้แค้นเป็นสิ่งที่ชั่วไม่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นผลร้ายแก่ทั้งสองฝ่าย

Chorus : Wretched, miserable woman! How could you bear
To see with your own eyes
Your mother gasping out her life?

Orestes : I held my cloak over my eyes
Whilt with my sword. I performed sacrifice,
Driving the blade into my mother's throat.

Electra : And I urged you on,
And held the sword, my hand beside yours.

Chorus : Could any act be more dreadful? (p.147.)

บทละครของผู้เขียนทั้งสองที่เสนอนี้ แตกต่างกันทางความคิดอย่างเห็นได้ชัด
ขณะที่ชิโพลิสเห็นด้วยกับการแก้แค้นและสร้างลักษณะนิสัยของอิเลกตราเพื่อสนับสนุน ยูริพิทิส
กลับโจมตีและสร้างตัวละครอิเลกตราเพื่อเน้นให้เห็นความไม่ถูกต้องของการแก้แค้นของเธอ
ยูริพิทิสเน้นถึงอารมณ์ของอิเลกตราว่า การกระทำของเธอเน้นอยู่กับอารมณ์อันแปรปรวน ไม่
ว่าจะเป็นการแก้แค้นหรือความสำนึกผิด ถ้าความรู้สึกด้านชั่วมีอำนาจมากกว่าก็จะบันดาลให้
กระทำการที่ชั่วลงไป และเมื่อความรู้สึกด้านดีมีมากกว่า ความสำนึกผิดก็จะกลับคืนมา จุดจบบท

ละครของนักเขียนทั้งสองแสดงความแตกต่างทางความคิดอย่างชัดเจน ทั้งคำพูดของอิเลกตรา
ที่แสดงให้เห็นหลังจากการแก้แค้นอิจิสทุสแสดงให้เห็นถึงความคิดที่แตกต่างกันของนักเขียนทั้ง-
สองอย่างเห็นได้ชัด

อิเลกตราของโซโฟคลีส

Slay him forth with and cast his corpse to the creatures from
whom such as he should have burial, for from our sight." (p. 147.)

อิเลกตราของยูริพิดีส

Shame makes me fear
To insult the deed, lest sharp resentment
point at me. (p. 136.)

บทบาทตัวละครอิเลกตราของโซโฟคลีสจบลงหลังจากจุดสำคัญ (climax) ของการ
กระทำทันที และแสดงความพอใจด้วยคำพูดอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่อิเลกตราของยูริพิดีส
ยังมีบทบาทต่อไปโดยแสดงให้เห็นถึงผลแห่งการกระทำ นั่นคือ ความสำนึกผิดว่าได้ฆ่าคนโดย
เฉพาะบุคคลที่เป็นมารดาของตน ตลอดจนรวมไปถึงความกลัวที่ว่าสังคมจะไม่ยอมรับ

ความคิดที่แตกต่างกันของนักเขียนทั้งสองที่อยู่ในสมัยเดียวกัน และนำเรื่องเดียวกัน
มาแต่งเป็นบทละครชนิดเดียวกัน แสดงให้เห็นอิสรภาพทางความคิดของกวีและความสามารถ
ของเขา ถึงที่อริสโตเติลกล่าวว่า "He may not indeed destroy the frame - work
of the received legend --- but he ought to show the invention of his
own and skillfully handle the traditional material."¹⁸

---

¹⁸ Robert Hogan and Sven Eric Molin, Drama : The Major Genres
(New York : Dodd, Mead & Co., 1970), p. 12.